

Samhällsbyggnadsnämnden

Regeringskansliet (Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet)

Yttrande över Remiss - Promemoria Ändring av detaljplaner

Sammanfattning

Promemorian föreslår att ändringar av detaljplaner framöver ska ske genom att en ny detaljplan antas, där överförda bestämmelser hanteras via ett förenklat förfarande. Linköpings kommun välkomnar intentionen att stärka den digitala samhällsbyggnadsprocessen, men vill framföra följande huvudsakliga synpunkter:

- **Positivt till ökad flexibilitet samt digitalisering:** Det breddade syfteskrevet och digitaliseringskravet är i grunden bra steg framåt.
- **Demokratiska och administrativa risker:** Att tillämpa parallella prövningsspår i samma detaljplan bedöms bli ottydligt för allmänheten och svårt att handlägga.
- **Krav på nationell vägledning:** Det saknas riktlinjer för att hantera överföringen av äldre bestämmelser på ett rättssäkert och pedagogiskt sätt.
- **Otillräcklig finansiering:** Möjligheten att ta ut planavgift räcker inte som incitament för att bekosta digitaliseringen av redan fullt utbyggda områden; statligt ekonomiskt stöd krävs.

Yttrande

Linköpings kommun vill framföra följande synpunkter:

En flexiblare planprocess och digitaliseringens fördelar

Kommunen välkomnar ett lagförslag som lyfter fram och tydliggör vad som faktiskt gäller vid ändring av detaljplaner. Ett digitaliseringskrav vid ändring av plan bedöms vara ett naturligt och positivt steg i den digitala samhällsbyggnadsprocessen, då digitala plankartor leder till snabbare och mer rättssäkra tolkningar vid framtida bygglovsprövningar. Vidare är det positivt att gränsen för när en ändring får användas vidgas. Att ändringen inte längre måste rymmas strikt inom planens ursprungliga syfte, utan endast inte får motverka syftet med den detaljplan som ska ersättas, ger kommunerna en ökad flexibilitet. Detta skapar goda förutsättningar att anpassa äldre planer till nya förhållanden.

Tekniska hinder och resurskrav vid omvandling

Trots dessa fördelar medför det indirekta kravet på digitalisering utmaningar för kommunen. För att en digital detaljplan ska kunna upprättas krävs i praktiken en adekvat grundkarta. Promemorian konstaterar att låg precision i äldre grundkartor utgör ett problem. Linköpings kommun vill understryka att framtagandet av nya grundkartor är resurskrävande för kommuner, både i tid och pengar.

Inom ramen för det förenklade förfarandet föreslås även en möjlighet att anpassa och precisera en gräns i planen så att den överensstämmer med exempelvis fastighetsgränser. Kommunen anser att detta kräver tydlig nationell vägledning; det behövs stöd i hur man gör bedömningen av hur mycket som tillåts innan åtgärden övergår från en formell precisering till en faktisk ändring som därmed kräver en fullständig prövning.

Utöver svårigheter med grundkartor och gränser uppstår tekniska hinder vid hanteringen av äldre bestämmelser. Förslaget tillåter att äldre reglering som i dag skulle sakna lagstöd överförs till den nya planen genom en förenklad prövning. Kommunen saknar dock svar på hur detta ska lösas praktiskt. I vårt arbete med att ta fram digitala kopior har vi erfarit att vissa äldre planbestämmelser i dagsläget är svåra att överföra, eftersom de saknar motsvarighet i Boverkets planbestämmelsekatalog. Hur denna problematik ska hanteras i enlighet med den nya lagstiftningen kräver ett tydligt klagörande från nationellt håll. Kommunen ser gärna att Boverket får i uppdrag att uppdatera katalogen för äldre planbestämmelser innan ny lagstiftning träder i kraft.

Administrativa och demokratiska risker vid parallella prövningsspår

Promemorian möjliggör att en och samma nya detaljplan kan innehålla både överförda bestämmelser, vilka hanteras genom en förenklad prövning och förenklat förfarande, och nya bestämmelser som prövas och samråds i sin helhet. Kommunen bedömer att dessa parallella prövningsspår medför stora risker för formella handläggningsfel. Det ställer höga krav på processen att i varje steg separera vilka synpunkter som tillhör respektive förfarande, samt vilka bestämmelser som därmed kan justeras i sak. Att tillämpa två parallella förfaranden inom ramen för ett och samma beslutsunderlag gör processen administrativt komplex och svåröverskådlig.

Detta kan även vara svårt att förmedla till våra medborgare i en planprocess. Linköpings kommun ser logiken i att allmänheten inte ska samråda kring eller granska äldre bestämmelser som enbart överförs, särskilt då dessa oftast redan är genomförda. Utmaningen ligger istället i hur de parallella prövningsspåren ska kommuniceras när de tillämpas i en och samma detaljplan. Enligt förslaget ska samrådet för de överförda delarna begränsas till lantmäterimyndigheten samt ägare eller innehavare av en särskild rätt till en tomt eller fastighet, varpå granskningsskedet helt utgår för dessa delar. Samtidigt bjuds allmänheten in till en sedvanlig planprocess för de delar av samma plan som utgör faktiska ändringar.

Kommunen ställs inför en mycket svår pedagogisk uppgift i sin medborgardialog. Det blir otydligt för allmänheten varför de bjuds in att tycka till om planhandlingen, för att därefter få veta att stora delar av densamma är låsta för allmänna synpunkter och undantagna från prövning mot 2 kap. plan- och bygglagen. Att behöva förklara varför olika regler för insyn och påverkan gäller för delar av samma plankarta riskerar att skapa missförstånd och frustration.

För att minska denna otydlighet anser kommunen att det vore önskvärt om det visuellt framgick av plankartan vilka delar som utgör faktiska ändringar och vilka som endast är överförda bestämmelser. För att en sådan typ av plankarta ska bli enhetlig och fungera tekniskt krävs dock en tydlig nationell vägledning.

Otillräcklig finansiering för digitalisering av detaljplaner

Avslutningsvis vill kommunen belysa finansieringsfrågan kopplat till att ta fram digitala detaljplaner via förenklad prövning och förenklat förfarande. Promemorian framhåller möjligheten att ta ut planavgift som en lösning för att finansiera planändringar. Kommunen ställer sig positiv till detta, eftersom en övergång till digitala detaljplaner skapar en direkt nytta för den enskilde i form av effektivare och snabbare handläggning i kommande bygglovsskeden.

Linköpings kommun gör dock bedömningen att detta incitament i de flesta fall inte är tillräckligt för att kommunen ska ta fram digitala original (nya detaljplaner) för redan fullt utbyggda områden. Som promemorian själv konstaterar kan planavgiften oftast först aktualiseras i samband med ett framtida bygglov. Att driva igenom planändringar, trots en förenklad prövning och ett förenklat förfarande, med en oviss förhoppning om framtida planavgifter är inte ekonomiskt försvarbart för kommunen. Utan ett riktat statligt finansiellt stöd anser kommunen att nyttan med att anta nya digitala original inte överväger den extra tid och de ökade kostnader det innebär, jämfört med att fortsätta upprätta digitala kopior av äldre planer.

För Linköpings kommun

Alisa Basic

Samhällsbyggnadsdirektör

Kopia till: Beredande nämnd